

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2003-2004

11 MARS 2004

Proposition de loi visant à modifier l'article 314bis du Code pénal et les articles 90ter et 90quater du Code d'instruction criminelle, pour permettre l'utilisation de boutons d'alarme en cas de braquages de commerces et en cas de menaces visant certaines catégories de titulaires de professions libérales

(Déposée par M. Stefaan de Clerck)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition vise à permettre aux commerçants et à certaines catégories de titulaires d'une profession libérale d'utiliser un système de communication leur permettant d'entrer directement en contact auditif avec les services de police en cas de braquage.

Pour pouvoir transmettre, écouter et/ou enregistrer les communications auxquelles on ne prend pas part, il faut actuellement, en vertu de la législation relative à la protection de la vie privée, obtenir le consentement de tous les participants. En l'absence de consentement, une mesure de cette nature nécessite toujours une ordonnance préalable du juge d'instruction (art. 90ter et 90quater du Code d'instruction criminelle).

Il est évident que les conditions imposées entravent l'amélioration de la sécurité des commerçants et/ou des clients victimes d'un braquage; un contact auditif avec les services de police permettrait à ceux-ci d'intervenir plus rapidement et de manière plus diligente.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2003-2004

11 MAART 2004

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 314bis van het Strafwetboek en de artikelen 90ter en 90quater van het Wetboek van strafvordering, teneinde in de mogelijkheid te voorzien alarmknoppen te gebruiken bij overvallen op handelszaken en bedreiging van bepaalde categorieën van uitoefenaars van vrije beroepen

(Ingediend door de heer Stefaan de Clerck)

TOELICHTING

Dit voorstel beoogt winkeliers en bepaalde categorieën van uitoefenaars van vrije beroepen de mogelijkheid te bieden, bij een overval, via een communicatiesysteem onmiddellijk auditief in verbinding met de politiediensten te staan.

Om de gesprekken door te zenden, af te luisteren en/of op te nemen, moet, bij een communicatie waaraan niet wordt deelgenomen, thans op grond van de privacybescherming toestemming gevraagd worden aan alle deelnemers. Bij gebrek aan toestemming is voor dergelijke maatregel steeds een voorafgaande beschikking van de onderzoeksrechter vereist (artt. 90ter 90quater van het Wetboek van Strafvordering).

Al die voorwaarden vormen natuurlijk een rem op het verhogen van de veiligheid van overvalen winkeliers en/of klanten; auditief contact met de politiediensten zou een snellere en accurate interventie mogelijk maken.

C'est pourquoi la présente proposition modifie une série de dispositions du Code pénal et du Code d'instruction criminelle qui empêchent la transmission aux services de police des communications échangées au cours de braquages, ainsi que l'écoute et l'enregistrement de celles-ci par l'utilisation de «boutons d'alarme». La réglementation proposée présente l'avantage de permettre à la police de mieux préparer son intervention. Le cas échéant, l'enregistrement pourra servir ultérieurement de preuve.

On a déjà prévu de mettre en œuvre ce système à Courtrai. Dans ce cadre, les commerçants bénéficieront également d'une formation au cours de laquelle ils apprendront comment faire face à une situation violente. Les mesures en question font partie du nouveau plan de sécurité de la ville. Le projet-pilote a en tout cas reçu l'appui inconditionnel du ministre de l'Intérieur, Patrick Dewael.

La présente proposition de loi contient une série d'adaptations légistiques visant à donner un fondement légal aux mesures de sécurité proposées.

COMMENTAIRES DES ARTICLES

Article 2

L'adaptation proposée de l'article 314bis du Code pénal instaure une exception à l'interdiction de transmettre, de faire écouter et d'enregistrer des communications auxquelles l'on ne prend pas nécessairement part, lorsqu'un vol à l'aide de violences ou de menaces est commis dans un établissement commercial ou dans certains locaux de titulaires des professions libérales à déterminer par le Roi.

Article 3

En cas de braquage, il est évidemment impossible d'obtenir en temps utile une ordonnance préalable du juge d'instruction autorisant l'enregistrement. C'est pourquoi il est prévu que le juge d'instruction dispose du droit de contrôler la légalité de l'enregistrement en question dans les 24 heures de la réception.

Article 4

L'article proposé prévoit une adaptation technique et une correction de texte. En effet, dans les cas prévus à l'article 90ter, §§ 5 et 6, du Code d'instruction criminelle, les choses ne peuvent jamais être telles que le juge d'instruction puisse donner une autorisation avant l'entrée en vigueur de la mesure en question.

Daarom wijzigt dit voorstel een aantal bepalingen van het Strafwetboek en het Wetboek van strafvordering die beletten dat er via zogenaamde «alarmknoppen» communicatie tijdens een overval wordt doorzonden, afgeluisterd en opgenomen door de politiediensten. Het voordeel van een dergelijke regeling is dat de politie haar tussenkomst beter kan voorbereiden. Desgevallend kan de opname later als bewijs dienen.

Een dergelijk plan werd reeds opgevat in Kortrijk. De Kortrijkse handelaars zullen op basis van het plan ook een opleiding krijgen over hoe om te gaan met geweldsituaties. De maatregelen maken deel uit van het nieuwe veiligheidsplan van de stad. Minister van Binnenlandse Zaken Patrick Dewael staat alvast volledig achter het proefproject.

Dit wetsvoorstel bevat een aantal wetstechnische aanpassingen om de voorgestelde veiligheidsmaatregelen een wettige grondslag te geven.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 2

De aanpassing van artikel 314bis van het Strafwetboek maakt een uitzondering mogelijk op het verbod gesprekken waaraan men niet noodzakelijk deeltneemt te verzenden, te laten afluisteren en op te nemen, wanneer er in een handelszaak of in bepaalde lokalen van de uitoefenaars van door de Koning te bepalen vrije beroepen een diefstal met geweld of bedreiging plaatsvindt.

Artikel 3

Het is natuurlijk niet mogelijk om bij een overval tijdig een voorafgaande beschikking van de onderzoeksrechter tot toestemming in de opname te verkrijgen. Daarom wordt ervin voorzien dat de onderzoeksrechter binnen 24 uur na ontvangst van de bewuste opname een controlerecht krijgt over de wettigheid ervan.

Artikel 4

Vormt een technische aanpassing en tevens een tekstverbetering. Zowel in het geval van §4 als §5 van art. 90ter van het Wetboek van Strafvordering kan het immers nooit zo zijn dat de onderzoeksrechter machting verleent vóór het ingaan van de maatregel.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 314bis du Code pénal, inséré par la loi du 30 juin 1994 et modifié par la loi du 26 juin 2000, sont apportées les modifications suivantes:

A) La phrase liminaire du § 1er est remplacée par la disposition suivante:

«Sauf dans le cas visé au § 5, sera puni d'un emprisonnement de six mois à un an et d'une amende de cinq euros à deux cent cinquante euros ou d'une de ces peines seulement, quiconque:»

B) Il est ajouté un § 5, libellé comme suit:

«§ 5. Ne constitue pas une infraction au sens du présent article le fait de transmettre, de faire écouter, de faire prendre connaissance, d'enregistrer ou de faire enregistrer, à l'aide d'un appareil quelconque, des communications échangées à l'occasion des faits visés aux articles 468 et 469, lorsqu'ils se déroulent dans des établissements commerciaux ou dans certains locaux, accessibles au public, de titulaires de professions libérales désignés par le Roi, et que celui qui reçoit la communication en question est un officier ou fonctionnaire public, porteur ou agent de la force publique.»

Art. 3

L'article 90ter du Code d'instruction criminelle, inséré par la loi du 30 juin 1994 et modifié par la loi du 6 janvier 2003, est complété par un § 6 libellé comme suit:

«§ 6. Les §§ 1er à 5 ne sont pas applicables lorsqu'une mesure a été prise en application de l'article 314bis, § 5, du Code pénal.

Dans ce cas, les enregistrements effectués sont transmis sans délai au juge d'instruction de la manière visée à l'article 90sexies.

À peine de nullité, le juge d'instruction élaboré, dans les 24 heures de leur réception, une ordonnance datée et motivée qui est communiquée au procureur du Roi et qui indique au moins:

1° les indices ainsi que les faits concrets et propres à la cause qui justifient la mesure prise conformément au présent paragraphe;

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 314bis van het Strafwetboek, ingevoegd bij de wet van 30 juni 1994 en gewijzigd bij de wet van 26 juni 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) de inleidende zin van § 1 wordt vervangen als volgt:

«Behoudens in het geval bedoeld in § 5, wordt met gevangenisstraf van zes maanden tot één jaar en met geldboete van vijf euro tot tweehonderd vijftig euro of met één van die straffen alleen gestraft hij die:»

B) er wordt een § 5 toegevoegd, luidende:

«§ 5. Is geen misdrijf in de zin van dit artikel, het met behulp van enig toestel overbrengen, doen afsluisteren, doen kennisnemen, opnemen of doen opnemen van communicatie, gevoerd ter gelegenheid van feiten bedoeld in de artikelen 468 en 469, wanneer deze feiten zich afspelen in handelszaken of in bepaalde voor het publiek toegankelijke lokalen van door de Koning aangewezen uitoefenaars van een vrij beroep, en voor zover de ontvanger van deze communicatie een openbaar officier of ambtenaar, drager of agent van de openbare macht is.»

Art. 3

Artikel 90ter van het Wetboek van strafvordering, ingevoegd bij de wet van 30 juni 1994 en gewijzigd bij wet van 6 januari 2003, wordt aangevuld met een § 6, luidende:

«§ 6. De §§ 1 tot 5 zijn niet van toepassing wanneer een maatregel werd genomen met toepassing van artikel 314bis, § 5, van het Strafwetboek.

In dat geval worden de gemaakte opnamen zonder verwijl aan de onderzoeksrechter toegezonden op de wijze bepaald in artikel 90sexies.

De onderzoeksrechter vaardigt op straffe van nietigheid binnen 24 uur na ontvangst ervan een gedagtekende en met redenen omklede beschikking uit die wordt meegedeeld aan de procureur des Konings en die ten minste vermeldt:

1° de aanwijzingen en de concrete feiten, eigen aan de zaak, die de overeenkomstig deze paragraaf genomen maatregel wettigen;

2° les motifs pour lesquels la mesure est utile à la manifestation de la vérité;

3° les personnes, identifiées ou non, le moyen de communication ou de télécommunication et le lieu soumis à la mesure;

4° la période au cours de laquelle la mesure a été prise;

5° les nom et qualité de l'officier de police judiciaire chargé du contrôle de l'exécution de la mesure.»

Art. 4

À l'article 90*quater*, § 1er, alinéa 1er, du même Code, inséré par la loi du 30 juin 1994, les mots «sur la base de l'article 90*ter*» sont remplacés par les mots «sur la base de l'article 90*ter*, §§ 1er à 4,».

19 février 2004.

2° de redenen waarom de maatregel dienstig is om de waarheid aan de dag te brengen;

3° de al dan niet geïdentificeerde personen, het communicatie- of telecommunicatiemiddel en de plaats die het voorwerp was van de maatregel;

4° de periode tijdens welke de genomen maatregel werd genomen;

5° de naam en de hoedanigheid van de officier van gerechtelijke politie die werd belast met het toezicht op de uitvoering van de maatregel.»

Art. 4

In artikel 90*quater*, § 1, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 30 juni 1994, worden tussen de woorden «90*ter*» en «wordt» de woorden «, §§ 1 tot 4,» ingevoegd.

19 februari 2004.

Stefaan DE CLERCK.